

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie protestu wyborczego N. M.
przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
z udziałem Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych 30 czerwca 2025 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

Aleksander Stępkowski Adam Redzik Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

I.

I.1. N. M. (dalej także: Wnosząca protest), 16 czerwca 2025 r. wniosła protest przeciwko ważności wyborów Prezydenta RP przeprowadzonych w dniu 1 czerwca 2025 r. domagając się stwierdzenia ich nieważności we wszystkich okręgach wyborczych, z uwagi na:

1. rażące błędy w zliczaniu głosów kandydatom,
2. niewiarygodną ilość głosów nieważnych w komisjach, gdzie „Rafał Trzaskowski wygrywał”,

3. bezprawne naruszenie swobody głosowania, poprzez stosowanie w komisjach wyborczych aplikacji do weryfikacji zaświadczeń o prawie do głosowania w miejscu pobytu, a w konsekwencji uniemożliwienie głosowania pomimo posiadanego przez wyborcę zaświadczenia,
4. ustalanie składów komisji wyborczych, gdzie w rażący i systemowy sposób, większość składów komisji wyborczych stanowią przedstawiciele komitetów prawicowych - w zdecydowanej większości kandydatów nie startujących w wyborach.

Ponadto Wnosząca protest wskazała – powołując się na dane z platform społecznościowych – na nieprawidłowości w „kilku wskazanych przeze mnie komisjach”,

w tym w co do składu Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w M.; anomalie wynikające bezpośrednio z analizy protokołów i danych Państwowej Komisji Wyborczej; anomalie wynikające z analiz statystycznych.

Wnosząca protest wniosła ponadto o:

1. ponowne przeliczenia wszystkich głosów w wyborach oddanych w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w M. oraz w całej Polsce; a co najmniej przeliczenie głosów w wszystkich obwodowych komisjach wyborczych w których występują statystyczne anomalie,
2. powołanie biegłych grafologów „do ekspertyz” głosów nieważnych rodzaju „XX”
3. powołanie biegłego eksperta do analizy statystycznej.

I.2. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu z uwagi na to, że Wnosząca protest nie przedstawiła żadnych wymaganych ustawowo dowodów naruszeń, wywodząc jedynie w sposób ogólny, że przedstawione przez nią działania mogły mieć wpływ na decyzje i preferencje wyborcze obywateli. Podkreślił przy tym, że dołączone do protestu analizy dotyczące oddanych głosów, nie mogą stanowić podstawy wniesienia protestu wyborczego. Wskazał również, że tryb i zasady powoływania tych komisji wynikają z przepisów Kodeksu wyborczego oraz wydanej na jej podstawie uchwały nr 11/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie

powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych w kraju, w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Parlamentu Europejskiego (M.P. 2019, poz. 267, z późn. zm.). Wyjaśnił, że analiza zarzutów dotyczącą ustalania składów komisji wyborczych prowadzi do wniosku, że stanowią one krytykę obecnie obowiązujących przepisów, co wykracza poza przedmiot protestu wyborczego.

I.3. Prokurator Generalny wniósł o przeprowadzenie przez Sąd Najwyższy dowodu z oględzin kart do głosowania w odniesieniu do wskazanych obwodowych komisji wyborczych, w których uprawdopodobniono możliwe nieprawidłowości w wynikach głosowania (tj. w Obwodowych Komisjach Wyborczych nr [...] w S. i nr [...] w B.), a także uznanie częściowo protestu za zasadny, lecz niemający wpływu na wynik wyborów, a w pozostałym zakresie o pozostawieniu protestu wyborczego bez dalszego biegu, z uwagi na niedopełnienie obowiązku przedstawienia lub przywołania dowodów potwierdzających podniesione zarzuty.

II.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

II.1. Wolne, równe, powszechne i bezpośrednie wybory realizowane w głosowaniu tajnym są świętem i istotą demokracji, stanowiąc emanację kluczowej zasady ustrojowej Rzeczypospolitej Polskiej z art. 2 Konstytucji RP. To w akcie wyborczym każdy uprawniony realizuje swoje prawo do partycypacji we władzy; wyboru swoich przedstawicieli czy też głowy państwa – Prezydenta RP. Wybory muszą być zatem przeprowadzone w sposób gwarantujący, że głosy wyborców zostaną policzone zgodnie z prawem, a wszelkie mogące wystąpić nieprawidłowości i przestępstwa związane z aktem wyborczym zostaną wyjaśnione. Szczególnym instrumentem służącym każdemu wyborcy jest protest wyborczy, który – w przypadku wyborów do Sejmu RP, Senatu RP oraz Prezydenta RP, zgodnie z Konstytucją RP, wnosi się bezpośrednio do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy rozpoznaje je a następnie rozstrzyga o ważności wyborów. Ten model ustrojowy sądowej kontroli wyborów

do głównych organów władzy jest utwierdzony polską szczególną tradycją sięgającą Konstytucji RP z 17 marca 1921 r. (art. 19).

II.2. W przypadku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru na zasadach określonych w ustawie. Zasady te zostały zawarte w przepisach ogólnych art. 82 i art. 83 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (dalej także: k.wyb.) oraz – w odniesieniu do wyborów Prezydenta RP – w przepisach szczególnych art. 321-323 k.wyb.

II.3. Materialnoprawne podstawy protestu wyborczego określone zostały natomiast w art. 82 § 1 pkt 1 i 2 k.wyb., zgodnie z którym przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

- 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub
- 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

II.4. Wymagania formalne protestu określono w art. 321 k.wyb., zgodnie z którym protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą (dalej także: PKW), przy czym nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego (§ 1).

II.5. Protesty wyborcze składa się do Sądu Najwyższego osobiście (wyjątek od zasady reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika) lub przez pełnomocnika.

Zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w proteście zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera owe zarzuty. Z uwagi na to, że protest wyborczy jest środkiem procesowym o indywidualno-konkretnym charakterze, należy konkretnie wskazywać w nim naruszenia i przedstawiać dowody ich popełnienia, a co najmniej uprawdopodobnić prawdziwość zarzutów.

II.6. Możliwość rozpoznania protestu wyborczego warunkowana jest wskazanymi wyżej wymogami, ale ponadto protest musi spełniać minimalne warunki pisma procesowego określone w art. 126 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm., dalej także: k.p.c.), w tym zawierać m.in. własnoręczny podpis (odpowiednio art. 126 § 1 pkt 6 k.p.c.). Protest wyborczy to pierwsze pismo w sprawie, wobec czego powinien zawierać m.in. numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub numer identyfikacji podatkowej (NIP) wnoszącego protest (odpowiednio art. 126 § 2 pkt 2 k.p.c.). Podkreślić też należy, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawach z protestów wyborczych nie wzywa się do usunięcia braków formalnych, a przepisy art. 130 § 1-2 oraz art. 130^{1a} § 1-3 k.p.c. nie mają zastosowania (uchwała Sądu Najwyższego z 25 października 2023 r., I NZP 8/23).

II.7. W analizowanym proteście prawidłowo podano dane osobowe Wnoszącej protest, w tym numer PESEL. Wskazano również, przed którą obwodową komisją wyborczą, Wnosząca protest zrealizowała czynne prawo wyborcze. Niemniej jednak, rozpatrywany protest nie odpowiada pozostałym wskazanym wyżej wymogom formalnym, na co zwrócili uwagę uczestnicy postępowania, w szczególności Przewodniczący PKW.

II.8. Zarzut wymieniony w pkt. I.1 ppkt 4 wykracza poza materialnoprawne podstawy wniesienia protestu, o których mowa w art. 82 § 1 k.wyb., jako niezwiązany z przebiegiem głosowania, ustaleniem wyników głosowania lub wyników wyborów.

Tryb i zasady powoływania komisji wynikają z przepisów Kodeksu Wyborczego oraz wydanej na jej podstawie uchwały nr 11/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych w kraju, w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Parlamentu Europejskiego (M.P. 2019, poz. 267 ze zm.).

Wnosząca protest nie wskazała, by doszło do jakiegokolwiek naruszenia wskazanych regulacji. Wbrew twierdzeniom Wnoszącej protest – wszyscy członkowie składu Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w M. są wymienieni zarówno na stronie internetowej PKW, jak i w protokole głosowania (na co wskazał też w stanowisku Prokurator Generalny). Dodatkowo, nieprawidłowości dotyczące ustalania „prawicowych składów” obwodowych komisji wyborczych są o tyle nieprawdopodobne w przypadku wskazanym przez Wnoszącej protest, że w ww. Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w M. głosowanie w obu turach wygrał kandydat Rafał Trzaskowski.

II.9. Odnosząc się do pozostałych zarzutów należy wskazać, że Wnosząca protest nie przedstawiła ani nie przywołała żadnych dowodów na ich poparcie. Zarówno zarzuty, jak i ich uzasadnienia mają charakter abstrakcyjny i spekulatywny. Opierają się one przede wszystkim na treściach z mediach społecznościowych, a wiarygodność przedstawionych wydruków z portali, takich jak facebook.pl czy x.com nie jest wiarygodna i nie może stanowić wyłączną podstawę do uprawdopodobnienia zarzutu. Wydruki takie mogą stanowić wyłącznie dowód tego, że dany użytkownik wstawił wpis o danej treści. Tak też jest w przypadku Obwodowych Komisji Wyborczych nr [...] w S. i nr [...] w B., co do których Prokurator Generalny uznał, że nieprawidłowości w nich zostały uprawdopodobnione.

II.10. Jeżeli chodzi o kwestię tzw. „głosów nieważnych”, to według danych PKW postawienie znaku „X” przy nazwiskach obu kandydatów to przyczyna nieważności 101 845 głosów, zaś brak znaku „X” przy nazwisku któregoś z kandydatów —

87 449 głosów. Dla porównania, w ponownym głosowaniu w wyborach Prezydenta RP 12 lipca 2020 r. postawienie znaku „X” przy nazwiskach obu kandydatów to przyczyna nieważności 102453 głosów, a brak znaku „X” przy nazwisku któregośkolwiek z kandydatów – 75 221 głosów. Natomiast w wyborach Prezydenta RP w 2015 r. ogólna liczba głosów nieważnych to 250231. W konsekwencji głosów nieważnych w wyborach Prezydenta RP w 2025 r. nie odbiega od liczny głosów nieważnych w poprzednich wyborach Prezydenta RP, a – mając na uwadze najwyższą frekwencję w wyborach w 2025 r. – proporcjonalnie liczba głosów nieważnych była znacznie niższa niż np. w wyborach w 2015 r.

Ponadto wskazać można, że w pierwszym głosowaniu udział wzięło 19 603 784 wyborców, a 7 665 183 spośród nich nie oddało swojego głosu na żadnego z kandydatów biorących udział w ponownym głosowaniu. Nie jest zatem wykluczone, że duża część tych wyborców wyraziło swój sprzeciw wobec obu kandydatów z ponownego głosowania w dniu 1 czerwca 20225 r. i tym samym brak poparcia dla kandydatów biorących udział w ponownym głosowaniu właśnie poprzez oddanie głosu nieważnego. To wyborca decyduje o tym jak odda głos i czy zagłosuje na kandydata, czy też odda głos nieważny. Wielu wyborców zresztą publicznie deklarowało taki zamiar

Również oparcie się na analizach i hipotezach badawczych nie dowodzi nieprawidłowości w ustalaniu wyników głosowania. W szczególności, że większość z nich w odniesieniu do wyborów obarczona jest wadami lub zwyczajnie nie znajduje zastosowania.

II.10. Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy, na podstawie art. 322 § 1 zd. 1 k.wyb. w zw. z art. 321 § 1 k.wyb., orzekł jak w sentencji.

Aleksander Stępkowski Adam Redzik Paweł Wojciechowski

sk

[r.g.]

